

De bijensteek

Van Paul Murray zijn verschenen:

Skippy tussen de sterren

Het doel en de leegte

De bijensteek

Paul Murray (1975, Dublin) werkte na zijn studie jarenlang als boekverkoper. Hij is de auteur van *An Evening of Long Goodbyes* (2005), *Skippy tussen de sterren* (Signatuur, 2011) en *Het doel en de leegte* (Atlas Contact, 2016). Zijn romans zijn zonder uitzondering lovend ontvangen en vele malen bekroond. Hij woont met zijn gezin in Dublin.

Paul Murray

**De
bijensteek**

roman

Vertaald uit het Engels door Dirk-Jan Arensman

MERIDIAAN
UITGEVERS

2024

Dit boek is tot stand gekomen met steun van Literature Ireland.

Eerste druk, november 2024

© 2023 Paul Murray

© 2024 Nederlandse vertaling Dirk-Jan Arensman

Oorspronkelijke titel: *The Bee Sting*

Oorspronkelijke uitgave Hamish Hamilton

Omslagontwerp Nanja Toebak

Omslagbeeld Jon Gray

Foto auteur © Chris Maddaloni

Typografie Wim ten Brinke

Drukkerij Wilco

ISBN 978 94 93305 52 6

NUR 302

www.meridiaanuitgevers.com

 @meridiaanuitgevers

 @meridiaanboeken

 @MeridiaanBoeken

 Meridiaan Uitgevers

*Dat zijn mijn beste dagen, wanneer ik
mijn angst afschud*

– JOHN DONNE

Sylvia's

I

Een dorp verderop had een man zijn gezin vermoord. Hij had de deuren dichtgespijkerd, zodat ze niet naar buiten konden; de burens hoorden ze door de kamers rennen, om genade schreeuwen. Toen hij klaar was, richtte hij het wapen op zichzelf.

Iedereen had het erover – over wat voor man zoiets kon doen, over de geheimen die hij gehad moest hebben. Er dwarrelden geruchten rond over affaires, verslaving, verborgen bestanden op zijn computer.

Elaine zei alleen maar dat het haar verbaasde dat het niet vaker gebeurde. Ze stak haar duimen door de riemlussen van haar spijkerbroek en keek omlaag naar de saaie hoofdstraat van haar dorp. Ik bedoel, zei ze, dan heb je tenminste iets te dóén.

Cass en Elaine hadden elkaar leren kennen in de scheidkondeles, toen Elaine tijdens een proefje jodium op Cass' eczeem goot. Het was een ongelukje; zij had meer gehuild dan Cass en erop gestaan dat ze met haar meeging naar de schoolzuster. Sindsdien waren ze vriendinnen. Cass kwam elke ochtend naar Elaines huis, en dan liepen ze samen naar school. In de lunchpauze rolden ze hun lange rokken op en dwaalden door de supermarkt, luisterden naar muziek op Elaines telefoon en aten croissants van de broodafdeling, die tegen de tijd dat ze bij de kassa kwamen op waren. 's Avonds gingen ze bij elkaar thuis huiswerk maken.

Cass had het gevoel dat ze Elaine altijd had gekend;

het sloeg nergens op dat ze niet altijd vriendinnen waren geweest. Hun levens vertoonden zoveel overeenkomsten dat het bijna eng was. Beide meisjes kwamen uit bekende families in het dorp: Cass' vader Dickie was eigenaar van de plaatselijke Volkswagen-dealer, terwijl Elaines vader Big Mike zakenman en veeboer was. Beide meisjes waren van iets meer dan gemiddelde lengte; ze waren allebei slim, haalden consequent de hoogste cijfers van de klas. Ze waren allebei van plan op een dag te vertrekken en nooit meer terug te komen.

Elaine had goudblond haar, groene ogen en een volmaakt figuur. Als ze online kleren kocht, pasten ze altijd perfect, alsof ze voor haar gemaakt waren. Wanneer Cass in haar dagboek over haar schreef, gebruikte ze woorden als 'elegantie' en 'stijl'. Ze had wat de Fransen 'je-ne-sais-quoi' noemden. Zelfs als ze haar teennagels knipte, zag ze eruit alsof ze een perzik aan het eten was.

Als Cass bij Elaine thuis kwam, gingen ze op haar bed zitten met de carrousellamp aan en keken ze naar de website van Miss Universe Ierland. Elaine dacht er serieus over mee te doen, hoewel het haar niet zozeer om de titel ging als wel om de kansen die het misschien zou bieden. De winnares van het voorgaande jaar was nu ambassadrice van een fruitsapfabrikant.

Cass vond Elaine mooier dan alle deelneemsters van wie er foto's online stonden. Maar het was tricky. De meisjes die meededen aan de Miss Universe Ierland-verkiezingen, en vervolgens aan de Miss Universe-verkiezingen voor de hele wereld c.q. het hele universum, hadden allemaal obstakels die ze hadden moeten overwinnen. Eentje was als vluchteling gekomen uit een land in oorlog in Afrika. Een ander had als klein meisje een operatie nodig gehad. Een erg slanke deelneemster was vroeger heel dik geweest. Het obstakel moest iets ergs zijn,

zoals een leerstoornis, maar niet iets héél ergs, zoals dat je tien jaar lang in een kelder aan de ketting was gelegd door een pedofiel. Cass' eczeem zou een perfect obstakel zijn; ze vroegen zich af of ze het, als ze haar huid maar lang genoeg tegen die van Elaine hield, aan haar kon doorgeven. Maar dat leek niet te werken. Volgens Elaine was dat obstakelvereiste oneerlijk. Als je erover na gaat denken, is het bijna een soort discriminatie, zei ze.

De huishoudster klopte op de deur om te zeggen dat het tijd was voor Elaines zwembles. Elaine rolde met haar ogen. In het zwembad wemelde het altijd van de pleisters en de oude mensen. Die h́er vandaan komen, zei ze. Als dat geen obstakel is, dan weet ik het ook niet meer.

Elaine haatte hun dorp. Iedereen kende iedereen, iedereen wist alles van je; als je over straat liep, gingen mensen in auto's langzamer rijden zodat ze konden zien wie je was en naar je zwaaien. Er waren geen fatsoenlijke winkels; in plaats van McDonald's en Starbucks hadden ze Binchy Burgers en Mangan's Caf́e, waar de eigenaren achter de toonbank werkten en naar je ouders vroegen. Je kunt niet eens een worstenbroodje kopen zonder dat je iedereen je hele levensverhaal moet vertellen, klaagde ze.

Dat kleine zou nog niet zo erg zijn geweest, als de dorpingen ietsjes wereldwijzer waren geweest. Maar het enige waar die in geïnteresseerd waren, afgezien van het boerenbedrijf en het welvaren van de microchipfabriek, waren Gaelic sporten. Football, hurling, camogie, de regionale kampioenschappen, de Cup, de teams onder 21 – dat was het enige waar iedereen het over had. Elaine haatte de Gaelic Athletic Association. Ze was slecht in sport, ondanks haar elegantie. Ze was tijdens de gymlessen altijd als laatste boven in het touw; tijdens team sporten beperkte ze zich tot de zijlijn, waar ze chagrij-

nig keek, haar haar naar achteren zwiepte en met tegenzin vaagjes in de richting van het spel heen en weer bewoog, als een prachtig varenblad op de bodem van een lawaaiërige, kreunende oceaan.

Het Comité Dorpen aan Kant, waar Cass' moeder lid van was, eikelde altijd eindeloos door over het natuurschoon in de omgeving, maar daar ging Elaine niet in mee. De natuur was in haar ogen bijna net zo erg als sport. Zoals alles maar bleef gróéien? Dat dingen, zoals oogsten en zo, afstierven en dan het volgende jaar weer terugkwamen? Begreep niemand anders dan hoe griezelig dat was?

Ik wil niet negatief doen, zei ze. Ik wil gewoon ergens wonen waar ik koffie kan krijgen, geen natuur hoeft te zien en niet iedereen eruitziet alsof ze van aardappelpuree zijn gekleid.

Cass was ook niet dol op de GAA, en ze was het eens wat betreft het algehele gebrek aan je-ne-sais-quoi. Maar voor haar was de aanwezigheid van Elaine genoeg om de tekortkomingen van het dorp te compenseren.

Ze had zich nog nooit zo met iemand verbonden gevoeld. Als ze elkaar 's avonds appten – soms bleven ze tot twee uur 's nachts op – zaten ze zo op dezelfde golflengte dat het net leek alsof ze dezelfde persoon waren. Als Elaine Cass appte **WTF was dat met die trui vandaag**, dan wist ze meteen over welke trui ze het had; van een enkel woord zonder verdere uitleg, 'bagatel' of 'uitlikken', kon ze zo hard in de lach schieten dat haar pa het aan de andere kant van de overloop kon horen en binnenkwam om te zeggen dat ze moest gaan slapen. In sommige opzichten waren dat de fijnste momenten – fijner nog dan samen zijn. Terwijl ze in bed lag en de berichten tussen hen heen en weer vlogen, had Cass dan het gevoel dat zij ook vloog, hoog boven het dorp, in een zuivere ruimte

die totaal aan haar en haar beste vriendin toebehoorde.

Na school gingen ze meestal naar Elaines huis, maar soms ging Elaine met Cass mee. Dat was eens wat anders. Ze zat graag in de keuken te praten met Imelda – zo noemde ze Cass' moeder, 'Imelda', zo nonchalant en vanzelfsprekend dat Cass het na een tijdje ook begon te doen. Die jeggings staan je zó goed, Imelda, zei ze dan. O, vind je? zei Cass' moeder 'Imelda' dan, en dan boog ze met een onmogelijke, wilgachtige gratie naar opzij om de achterkant van haar eigen dijen te bekijken. Ik was niet helemaal zeker van die strepen. Die strepen maken ze juist, zei Elaine dan op besliste toon, en dan keek Imelda blij.

Cass' moeder was een beroemde schoonheid. Zij had ook blond haar en groene ogen. Het is zo raar dat ze jouw moeder is, zei Elaine. Zou het niet logischer zijn als ik haar dochter was?

Dan zouden we zussen zijn! zei Cass.

Nee, in plaats van jou, bedoel ik, zei Elaine.

Cass wist niet zeker wat ze daarmee moest. Maar feit bleef dat Elaine beter met haar moeder kon opschieten dan zichzelf. Imelda gaf Elaine graag gezichtscremes om uit te proberen; ze wisselden schoonheidsgeheimpjes en make-upadviezen uit. Cass was tijdens die gesprekken een buitenstaander. Niets werkt op haar huid, zei Imelda, omdat ze eczeem heeft. Dat is een flink obstakel, was Elaine het met haar eens.

Op een keer had Imelda de meisjes meegenomen naar Dublin voor de pre-sale. De kortingen stonden nog niet op de prijskaartjes; alleen platina klanten wisten ervan. Door dat heimelijk boven andere klanten verheven zijn was Elaine zichtbaar uitgelaten geraakt; ze keek toe hoe Imelda langs de kledingrekken liep, als een keizerin op een slavenmarkt genadeloos de zweep over de kleding-

stukken liet gaan, alsof ze het verschil zag, als een aura dat om haar heen hing, een platina gloed.

Cass begreep die Imeldaverering niet helemaal. In haar ogen was Elaine veel mooier dan haar moeder. Jawel, maar je moeder zal op z'n minst iets van vierendertig zijn, zei Elaine. Ik bedoel, ze is heel mooi oud geworden.

Elaine vond dat dat niet voor haar eigen moeder gold en had ooit opgebiecht dat haar 'grootste angst' was dat haar schoonheid ook vergankelijk zou blijken en ze de rest van haar leven zou moeten slijten zoals die in lompen gehulde aardappelmensen die ze hun boodschappenkarretjes over het parkeerterrein van de Lidl zag duwen.

Het was waar: zelfs nu nog, als moeder van twee kinderen, bracht Imelda grote opwinding bij mensen teweeg. Als ze over straat liep, hielden vrouwen hun hoofd scheef en staarden ze bewonderend naar haar, alsof ze iets duizelingwekkend atletisch zagen. Mannen bleven staan en stamelden, hun pupillen verwijd en hun mond trillend in een halfgevormde 'O', alsof ze er een of ander onuitspreekbaar woord uit probeerden te krijgen.

Cass zelf bracht minder opwinding teweeg, en als ze mensen vertelde dat Imelda haar moeder was, dan staarden ze haar even aan alsof ze een raadsel probeerden op te lossen, vervolgens klopten ze medelevend op haar hand en zeiden ze: Zo, je hebt dus een aardje naar je vaartje.

Volgens Elaine draaide het niet alleen om uiterlijk. Imelda had ook iets mysterieus, aantrekkingskracht.

Niet te geloven dat ze met je pa getrouwd is, zei ze, vrijuit sprekend.

Cass had soms ook moeite dat te geloven – dat haar pa, die zo attent was, zo gevoelig, was gevallen voor Imelda's honderd procent oppervlakkige allure, net als elke andere sul. Ze wilde haar moeder in Elaines ogen niet

omlaaghalen. Maar tegelijkertijd begreep ze niet hoe Elaine kon denken dat Imelda iets mysterieus had. Tijd met haar moeder doorbrengen hield in dat je voortdurend op de hoogte werd gehouden van de inhoud van haar brein – een onophoudelijke barrage aan gedachten, subgedachten en willekeurige observaties die ieder op zich onbeduidend waren, maar cumulatief overweldigend. Ik moet een elektrolysesessie voor je boeken voor dat snorretje dat je aan het krijgen bent, zei ze dan; en vervolgens, terwijl je daar nog om zat te huiveren: Zijn dat tulpen of begonia's? Daar heb je Marie Devlin. Weet je wel dat die geen enkel gevoel voor stijl heeft, nul? Is die man een Arabier? Het begint hier te wemelen van de Arabieren. Waar zag ik toch laatst dat ze lekkere chutney hadden? Kay Connor vertelde dat Anne Smith is afgevallen, maar volgens de dokter was 't het verkeerde soort afvallen. Ik dacht dat het vandaag zonnig zou worden. Het is helemaal niet zonnig. Wie heeft chutney eigenlijk uitgevonden? Gorbatsjov? En zo voort, en zo verder – naar haar luisteren was alsof je door een sneeuwstorm liep, een kolkende massa van witte niksigheid waar je sneeuwblind van werd.

Eerlijk gezegd had ze liever gehad dat Elaine helemaal uit de buurt van haar huis bleef, dat ze na schooltijd alleen naar Elaine gingen, waar Elaines huishoudster, Augustina, ijskoffie voor hen maakte en ze in Elaines slaapkamer naar de website van Miss Universe Ierland gingen zitten kijken, sekstips uitwisselden die ze nooit hadden gebruikt en cijfers gaven aan de knapste jongens op de middelbare school verderop in de straat.

Tegelijkertijd wist ze dat ze dankbaar moest zijn voor haar moeders ontegenzeggelijke glamour – dankbaar dat ze iets in haar leven had waarom haar vriendin haar benijdde, zeker nu.

Feit was dat hun levens niet zo op elkaar leken als Elaine zich voorstelde. Goed, ze hadden hetzelfde tennisracket en dezelfde hoody van teddystof in pêche-melbakleuren. Maar hoewel Elaine het zich nog niet leek te hebben gerealiseerd, waren sommige dingen die ze gemeen hadden feitelijk dingen die ze vroéger gemeen hadden. Beide gezinnen hadden een Braziliaanse huishoudster. Maar Marianna was nu al bijna een jaar 'op familiebezoek', en Cass wist dat ze nooit meer terug zou komen. Cass kon vertellen waar de beste winkels in New York City zaten en waar je de beste stranden aan de Cap d'Antibes vond, maar op Elaines armen was het vervaagende bruin van haar zomervakantie nog zichtbaar, terwijl Cass, als zij naar haar armen keek, wat ze probeerde niet te doen, tussen de eczeemplekken door kon zien dat ze klammig wit waren, bijna niet te onderscheiden van de stof van de lelijke blouse van haar schooluniform.

Toen ze zich er voor het eerst bewust van werd dat de zaken 'wat stroever liepen', zoals haar vader het uitdrukte, dacht ze dat dat misschien zo slecht nog niet was. Elaine had haar onlangs toevertrouwd dat ze voordat ze vriendinnen werden had gevonden dat Cass en haar familie bekakt waren. Niet alleen ik, had ze haastig uitgelegd. Dat vinden de meeste mensen.

Cass was geschokt geweest. Ze wist dat haar familie in goeden doen was, maar ze had zich nooit gedragen alsof ze daarom bijzonder was. Misschien zou het geen kwaad kunnen als ze een beetje met beide benen op de grond werden gezet; dan zou Elaine weten dat ze niet superieur probeerde te doen of met haar wilde concurreren om de spotlights.

Maar dat 'wat stroever' werd al gauw een vrije val. Er pakten zich wolken des doods samen boven de showroom. En vroeger vond ze het heerlijk om daar langs te

gaan! Dan staaarde ze vanaf de zijlijn naar de duizelingwekkende carrosserieën, de glimmende nieuweheid die bijna overweldigend was. Vervolgens ging ze een voor een in alle uitgestalde modellen zitten, terwijl ze zich bij elk daarvan een ander leven voorstelde: prinses, ontdekkingsreiziger, wetenschapper, fee. Nu kon ze het niet verdragen. Die ongeliefde, ongekochte auto's die daar nog steeds wanhopig duizelingwekkend stonden te wezen, deden haar denken aan zwerfhonden in het asiel die wachtten tot ze werden afgemaakt.

Pa deed zijn best om haar gerust te stellen. Het trekt wel weer aan, zei hij. Het zijn allemaal cycli. Maar daardoor werd de knoop in haar maag alleen maar strakker aangetrokken.

Dickie Barnes was geen geboren verkoper. Als Cass in de showroom langskwam, zat hij vaak in zijn kantoor, een boek te lezen. Als hij toevallig wel op de verkoopvloer was, was het bijna nog erger. Dan kwam er iemand binnen op zoek naar een nieuwe auto, en raadde hij ze een occasion aan. Als ze een occasion wilden, gaf hij ze een zetje in de richting van een kleiner, goedkoper model. En ze had hem meer dan eens mensen de aanschaf van een auto helemaal uit hun hoofd horen praten.

Als hij hierop werd aangesproken, dan mocht Dickie graag zijn vader citeren, Cass' grootvader, die ooit had gezegd dat de sleutel tot zakelijk succes niet de verkoop van auto's was, maar het opbouwen van relaties. Als de klant je eenmaal vertrouwt, dan blijft hij zijn leven lang bij je, zei hij. En om dat te bewijzen wees hij dan richting de straat, waar je op de achterraut van elke derde auto die voorbijreed de sticker van Autobedrijf Maurice Barnes kon zien zitten.

Maar nu kwamen de klanten niet meer.

Het was paps schuld niet. Er was een crash geweest.

Dat was het woord dat ze in het journaal gebruikten: het deed Cass denken aan iets plotselings en explosiefs, een auto die tegen een muur reed. Maar deze crash ging langzaam – sterker nog, hij duurde al jaren – en er was niets geëxplodeerd. Er was helemaal niets gebeurd, voor zover je kon zien, maar toch was er door die crash op de een of andere manier geen geld meer. Zelfs de banken waren door hun geld heen Vorig jaar waren er bij de microchipfabriek honderd mensen ontslagen; bij de helft van de winkels in de hoofdstraat hing een A4'tje in de etalage waarop de klanten werden bedankt voor hun vele jaren van trouw. Iedereen zat in hetzelfde schuitje.

En toch zaten sommige mensen in een ander schuitje.

Elaines vader was 'in zee gegaan' met de ontwikkelaar van een klein huizenproject in de bossen achter het land van Cass' familie. Nu was die projectontwikkelaar failliet gegaan en stonden de onafgebouwde huizen weg te schimmelen; Elaine had haar verteld dat Big Mike nu drie dagen in de week in Dublin was, om te bekvechten met advocaten. Maar op de een of andere manier was hij niet alleen in de zomervakantie met zijn gezin naar Frankrijk gegaan, maar waren ze in de herfstvakantie ook gaan skiën; ze hadden nog steeds een vaste bestelling kreeft in de delicatessenzaak en elke zondag zaten ze tijdens de mis helemaal vooraan in de kerk.

Die vent is een bandiet, meer niet, zei haar moeder. Ze kon Big Mike niet uitstaan, met zijn zelfingenomen grijns, zijn investeringen en zijn cowboylaarzen van Gucci. Terwijl hij maar een boerenkinkel was, opgegroeid dankzij de aalmoezen van de Lions!

Maar hij wist hoe-ie zijn koppie moest gebruiken, wat meer is dan ze van sommige mensen kon zeggen.

Cass' moeder kon niet erg goed omgaan met de financiële neergang. Ze was altijd een ijverige shopper ge-

weest. Ze kende elke pakketbezorger in het dorp bij naam; haar inloopkast was een geheim paradijs voor ongedragen truien en sjaals, laarzen die zich als opgewonden dansers verdrongen op het schoenenrek, wachtend tot ze het podium op konden. Maar zoals de zaken er nu voor stonden, kon ze niet eens winkelen tijdens de uitverkoop. Voor Imelda was dat zoiets als een doodvonnis. Afgezien van het bijwonen van vergaderingen van Dorpen aan Kant, die plaatsvonden in de achterkamer van de boetiek van Olivia Smythe in de hoofdstraat, kwam ze nauwelijks de deur nog uit.

Thuis, waar er niemand was om naar haar te kijken, verviel ze in zwartgallige, akelige buien. Dan lag ze op de bank met een tijdschrift op haar over elkaar geslagen benen en sloeg ze de bladzijden zo luidruchtig om dat Cass het boven kon horen. Vervolgens gooide ze het sissend van ontevredenheid opzij en begon ze van kamer naar kamer te dwalen, terwijl ze in haar vingers knipte – ‘actief’, maar zonder iets te doen te hebben, als een tiener met huisarrest of een turbopensionado in een bejaardentehuis – voordat ze besloot iets te gaan doen waar ze gegarandeerd boos van werd, zoals proberen een soufflé te bakken of sokken te breien.

Imelda luisterde niet naar het nieuws. Ze wilde geen hele hoop gezeik horen over wereldwijde zus en economische zo. Als het om het noodlijdende bedrijf ging, wist ze precies wie ze de schuld moest geven.

Imelda was allang van mening dat Cass en Dickie ‘onder één hoedje speelden’. Ze hielden van boeken, van slimme praat. Ze hadden een band, had ze het gevoel, die haar buitensloot. Nu was ze ervan overtuigd dat Cass haar vader de garage ‘had tegengemaakt’. Vorig jaar had Cass voor aardrijkskunde een werkstuk gemaakt over

klimaatverandering. Je moest met hulp van je ouders berekenen hoeveel hun werk bijdroeg aan de opwarming van de aarde. Dickie had zich daar volledig in gestort; hij was dol op huiswerk. Ze waren in de keuken gaan zitten en hadden een lijst gemaakt van alle auto's die de garage had verkocht, een schatting gemaakt van hoeveel CO₂ er nodig was geweest voor de fabricage ervan en het vervoer hierheen en berekend hoeveel broeikasgas ze tijdens hun levensloop zouden uitstoten. En aan het eind hadden ze al die getallen bij elkaar opgeteld.

Cass kon zich dat moment nog heel goed herinneren. Tot dan was het leuk geweest. Allemachtig, zei pa. Hij keek van de foto die Cass van Autobedrijf Maurice Barnes had gemaakt naar de beelden van doorweekte vluchtelingen in Bangladesh van wie het dorp onder water was gelopen. Dat kan niet kloppen, zei hij, terwijl hij de einduitkomst nog een keer controleerde.

Volgens Imelda was hij daarna nooit meer dezelfde geweest. Hij was vegetarische maaltijden gaan bereiden en naar zijn werk gaan fietsen. Waanzin! volgens Imelda. Wat maakt dat voor indruk, een autoverkoper die op de fiets naar zijn werk gaat?

Maurice zelf, Cass' grootvader, moest uit Portugal terugvliegen om hem uit zijn hoofd te praten dat hij de voorraad zou uitbreiden om meer elektrische auto's te verkopen. We verkopen niet aan Björn en Agneta de Zweedse architecten, Dickie! zei hij tegen hem. Hier willen mensen diesel! *Ik ben een echte diesel*, staat er op de bumpersticker! Niet ik ben een verrekte sojaboon.

Maar het kwaad was geschied, aldus Imelda. Hij heeft er nooit meer zijn schouders onder gezet. En dat allemaal omdat zijn *golden girl* stampij had lopen maken. Ik hoop dat je tevreden bent, dame.